

Наш вибір

Газета для українців у Польщі

ISSN 2083-8751 Sygn. akt III. NsRej 500/11

ЩОМІСЯЧНЕ ВИДАННЯ

№ 44

2015

Видавець Фонд «Наш вибір»

Інтернет-портал: www.naszwybir.pl

▲ Представники Фонду «Наш вибір» після вручення нагороди «Золоті віяла 2015» голові Фонду Мирославі Керіку (друга зліва). Фото: Людмила Гаман. Детальніше на 3 сторінці.

Польські реакції на імміграційну кризу в ЄС

ДОРОГІ ЧИТАЧІ!

Редакція газети щиро вітає з Новим роком та Різдва Христовим! Нехай зірка, що запалає на нічному небі, сповіщає радість народження Спасителя, який несе надію на краще майбутнє.

Минулий рік став періодом як успішних, так і не доведених до кінця змін в Україні. Ми стали свідками скандалів на вищому політичному рівні, які ще матимуть продовження в новому, 2016 році. Водночас уже зараз можна стверджувати, що вибраний Україною шлях до Європи – незворотний. Попри слабкий темп реформ, Захід підтримує Україну фінансово, а ЄС знімає візові обмеження для наших громадян від 2016 року.

Рік 2015-ий не був простим для європейських країн: міграційна криза та посилення антиіммігрантських настроїв, зокрема в Польщі. Сподіваймося, що політичні й суспільні пертурбації в новому році матимуть позитивне розв'язання.

Нехай зневіра ніколи не торкнеться Ваших сердець, а радість бринить у Ваших домівках!

Редакція «Нашого вибору»

У

Польщі 2015 рік запам'ятається початком широких суспільних дискусій на тему мігрантів та біженців, які живуть поряд із поляками або які можуть оселитися в недалекому майбутньому. Поки що в цих дебатах стереотипи виграють на тлі знань та оцінок експертів.

Лише 5% – саме стільки мешканців Польщі готові дозволити вихідцям з Африки та Близького Сходу приїхати та залишитися на довгий термін у своїй країні, ще 37% готові надати втікачам притулок, проте виключно на короткий час. Такими є результати опитування Центру дослідження громадської думки (CBOS), проведеного в грудні. Хоч Польща не є ані метою, ані частиною маршруту, яким біженці дістаються до Західної Європи, – імміграційна криза, з якою стикнувся Євросоюз, цього року стала темою номер один для польського суспільства.

У XXI столітті завдяки Інтернету відродився мотив Польщі як фортеці на підступах до християнської цивілізації, родом із XVII сторіччя. Соціологи доводять: таких войовничих борців за «Польщу для поляків» найбільше серед молоді,

мешканців маленьких та середніх міст з середньою освітою.

Завдяки ЗМІ, які цього року вивели на перші шпальти тему небезпечних мандрівок біженців через Середземне море до ЄС, польське суспільство долучилося до дискусії, яка у Британії, Франції чи Німеччині триває щонайменше кілька років. Де баланс між захистом прав людини та захистом прав громадян? Чи дозволяти біженцям оселитися в ЄС на довгий час? Що з допомогою людям, які не потрапляють під статус біженця, визначений у Женевській конвенції? Як інтегрувати втікачів у європейські суспільства? Чи потік біженців вплине на рівень терористичних загроз? Експерти нагадують: Європа вже мала справу з великими міграційними потоками, хоча б на початку 1990-их. Тоді до 12 країн-членів ЄС прибуло майже 700 тисяч біженців – для порівняння, нині до 28 держав прибує мільйон. Однак велику кількість громадян, а нерідко й високопосадовців охоплює паніка.

Продовження на 4 сторінці

УКРАЇНСЬКИЙ ДІМ
У ВАРШАВІ

Український дім у Варшаві

СІЧЕНЬ 2016

ПОДІЇ

- «Різдвяна зустріч в Українському домі» – 9 січня о 14⁰⁰
- Зустріч «Легалізація праці у Польщі» – 10 січня о 13⁰⁰
- Святковий концерт. Спільне колядування – 16 січня о 18⁰⁰
- Слов'янська гімнастика. Перша інформаційна зустріч – 13 січня о 18³⁰.
- Лекція д-ра Андрія Портнова «Історичні політики у постмайданній Україні. Польський, російський та інші вектори» – 17 січня о 17⁰⁰
- Урочисте посвячення дітей у «Пласт» – 22 січня о 14⁰⁰
- Відкриття виставки, присвяченої Мירוнові Кертичаку – колишньому голові Об'єднання українців у Польщі – 25 січня о 18³⁰

ЦИКЛІЧНІ ПОДІЇ

- ▶ «Клуб український жінок»
Щонеділі в Українському домі збирається Клуб українських жінок (КУК). У рамках клубу відбуваються майстер-класи, інформаційні зустрічі, тренінги тощо. Запрошуємо стежити за найближчою програмою КУК на сторінці Фейсбук: www.facebook.com/KlubUkrainok
Додаткова інформація – у координаторки Клубу Тетяни Родненкової: klubukrainok@gmail.com, тел.: +48 517 34 64 26

- ▶ **Дитячий клуб «Рукавичка»**
У програмі українською мовою: інтеграційні ігри, ознайомлення з казками, піснями, віршами, творча діяльність, пізнавальні заняття, майстер-класи і експерименти.

Група I (2–5 років): субота, 11⁰⁰–14⁰⁰.
Група II (6–10 років): субота, 14³⁰–16³⁰.
Вартість 1 години занять (без абонементу) – 10 злотих.

Запис за адресою: ukr.klubik@gmail.com, за тел.: +48 727 887 031.

«Рукавичка» на Фейсбук: www.facebook.com/rukawyczka

- ▶ **Курси польської мови**
Курси проводить фонд «Ocalenie». Набір до нових груп розпочнеться невдовзі. Інформація буде розміщена на сторінці: ukrainskidom.pl

- ▶ **Заняття із арт-терапії**
Інформація та запис за тел.: +48 517 34 64 26

мЗаняття з йоги
Інформація та запис на e-mail: alena.zerka@gmail.com

- ▶ **Танцювальні майстер-класи «Танець без обмежень»**
Щовівторка, о 18³⁰–19³⁰. Ведучий майстер-класів – професійний тренер тан-

ців із багатолітнім стажем Олег Богатіщев. Записи приймаються на e-mail: sudyina@gmail.com.

- ▶ **Дитяча кіношкола**
Щочетверга від 17⁰⁰ до 19⁰⁰. Основи акторської майстерності, створення сценарію, монтаж, звукозапис та багато іншого. Додаткова інформація: sudyina@gmail.com та тел.: +48 606 309 753.

- ▶ **«Молодіжні зустрічі у Варшаві»**
Кожна зустріч присвячена цікавій актуальній темі. За спільним чаюванням проходять дискусії, обмін думками та інформацією. Стежити за найближчими зустрічами можна на профілі у мережі Фейсбук: ключові слова – «Молодіжні зустрічі у Варшаві».

ЗАПРОШУЄМО!

Контакт:
вул. Заменгофа, 1, 00-153 Варшава
Тел.: +48 22 258 40 18
+48 727 805 764
zamenhofal@gmail.com
www.ukrainskidom.pl
Стежте за подробицями на сторінці Українського дому у Фейсбук: www.facebook.com/UkrainskiDom

Запрошуємо рекламодавців!

У нашій газеті та на порталі є можливість розмістити рекламу!

Ми висилаємо газету у всі куточки Польщі, де живуть українці.

Кошти від реклами підуть на видання газети.

За детальною інформацією просимо звертатись до редакції:
redakcja@naszwybir.pl

W naszej gazecie istnieje możliwość zamieszczenia reklam!

Wysyłamy gazetę we wszystkie regiony Polski, w których mieszkają Ukraińcy.

Środki z reklamy przeznaczone zostaną na druk gazety.
Szczegółową informację można uzyskać pisząc na adres:
redakcja@naszwybir.pl

свята без тата...

**ЗАГАЛЬНОПОЛЬСЬКА ЗБІРКА РЕЧЕЙ ТА ГРОШЕЙ
ДЛЯ СІМЕЙ УКРАЇНСЬКИХ СОЛДАТІВ ТА
ДОБРОВОЛЬЦІВ**

ДЕ?	ЩО ЗБИРАЄМО?
ВАРШАВА: УКРАЇНСЬКИЙ ДІМ, ВУЛ. ЗАМЕНХОФА 1 ГРЕКОКАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА, ВУЛ. МЕДОВА 16	- ГРОШІ - ПРОДУКТИ З ДОВГИМ ТЕРМІНОМ ЗБЕРІГАННЯ - СОЛОДОШ - ДИТЯЧЕ ХАРЧУВАННЯ - НОВИЙ ТЕПЛІЙ ОДЯГ ДЛЯ ДІТЕЙ ВІКОМ 1-17 РОКІВ - ПІДГУЗНИКИ
КОЛИ?	
З 14 ГРУДНЯ 2015 ПО 14 СІЧНЯ 2016	

Організатор: Ініціатива героям Майдану
tel. 888 133 268 mail bohaterom.majdanu@gmail.com

Голова фонду «Наш вибір» – лауреат премії «Złote Wachlarze 2015»

Оксана КУЗЬМЕНКО

У День мігранта 18 грудня відбулось урочисте вручення нагород лауреатам конкурсу «Złote Wachlarze 2015» («Золоті віяла 2015»). Цьогоріч найвищу нагороду в категорії «Особа» за розбудову діалогу між поляками і українською спільнотою та підтримку соціальної інтеграції вручили голові фонду «Наш вибір» Мирославі Керик.

«Ми працюємо для підтримки українських мігрантів вже понад 10 років, і я рада, що нашу працю помітили й відзначили», – зізнається М. Керик. Вона, як і фонд «Наш вибір», другий рік поспіль є номінантами конкурсу. Проте лише цього року суддівська колегія прийняла рішення вручити очільниці організації найвищу нагороду – статуетку «Золотої віяли».

– Ми постійно наголошуємо, що українські громадяни, які хоча культурно близькі до поляків, потребують підтримки в інтеграції, – пояснює М. Керик. – Польська офіційно-ділова мова дуже складна для мігрантів, зокрема для українців, а адміністративна система та законодавство відрізняються від українського. Цих речей мігрантам треба вчитися «з нуля». Нагорода нади-

хає мене й мою організацію працювати далі, щоб допомагати людям, – підсумовує голова фонду.

Серед інших цього року лауреатів нагороду здобув гданський Центр підтримки мігрантів у категорії «установа», а нагорода глядацьких симпатій помандрувала до Анжели Дарбінян.

Конкурс «Złote wachlarze» відбувається від 2013 року. Його метою є відзначення людини чи установ за ґрунтовний внесок у процес підтримки інтеграції мігрантів у Польщі, стимулювання пов'язаного з мігрантами суспільно-економічного розвитку та будівництва добрих практик у праці з мігрантами. Організатор конкурсу – Міжнародна організація до справ міграції (IOM).

Мирослава Керик, голова Фонду «Наш вибір». Фото: Ngo Van Tuong

Рішення про призначення нагород приймають компетентні судді. До складу капітули конкурсують визначні політики, науковці та активісти. Цьогоріч ними були голова управління до справ іноземців Рафал Роголя, постійний представник Республіки Польща у Бюро ООН в Женеві та колишній заступник міністра внутрішніх справ, співавтор законів у сфері міграційної політики Пйотр Стаханчик, директор відділу Міжнародної організації до справ міграції Анна Росточька та інші. ■

Безвізовому режиму – бути!

Європейська Комісія, потримавши у напрузі офіційний Київ і пересічних громадян України, 18 грудня схвалила й опублікувала звіт щодо намірів скасувати шенгенські візи для українців.

Висновки – позитивні. На підставі оцінки реалізації офіційним Києвом своїх зобов'язань, а також моніторингу, здійснюваного від 2008 року, Єврокомісія вважає, що Україна виконала всі критерії «Плану дій щодо лібералізації ЄС візового режиму для України». Їх Європейський Союз вважав передумовою запровадження безвізового в'їзду на територію країн-членів шенгенської зони.

У звіті читаємо, що українська влада досягла прогресу у питаннях безпеки документів, інтегрованого управління кордонами і імміграційним рухом, прийому біженців, запевнення безпеки і громадського порядку.

Іван КОЗЛОВСЬКИЙ

Водночас у звіті брюссельські чиновники вказують, що Україна повинна забезпечити справне функціонування Національного антикорупційного бюро та антикорупційної прокуратури; також ввести поправки до законів, що регулюють управління державними активами та питання конфіскації майна. Український уряд повинен запевнити антикорупційним органам відповідне фінансування на 2016 рік.

На початку 2016 р. Єврокомісія, відповідно до прийнятої процедури, запропонує Європейській Раді і Європарламенту прийняти рішення про введення безвізового режиму для громадян України.

Однак реалізувати це можна буде не швидше, ніж за 3–7 місяців. Крім того, як повідомив 18 грудня єврокомісар з питань міграції та внутрішніх справ Ді-

мітрис Аврамопулос, безвізовий режим для України стосуватиметься лише короткого терміну перебування – до 90 днів у період 180 днів. Ідеться про такі цілі, як туристичні візити, коротко-термінове навчання, бізнес-подорожі, участь у торговельних ярмарках та конференціях. Цей режим не буде поширюватися на тих, хто займається оплачуваною діяльністю. Тим, хто захоче навчатися, працювати чи жити в країнах Євросоюзу упродовж довгого періоду, як і раніше, знадобиться віза.

За даними МЗС України, для подорожі будуть необхідні наступні документи: біометричні паспорти, квиток на повернення, а також заброньоване місце в готелі чи запрошення від осіб, у яких подорожній планує зупинитися. Цих документів – значно менше, ніж потрібно пред'являти у візові центри сьогодні. Поліпшення в тому, що бажаним поїхати до Європи не доведеться вистоювати довгезелні принизливі черги, заповнювати купу паперів або ж звертатися до сумнівних посередників, які беруть за свої послуги значно більше від вартості звичайної шенгенської візи. ■

Продовження 1 сторінки

Польські реакції на імміграційну кризу в ЄС

Олена БАБАКОВА

Здавалося б, побоювання поляків мають розвіяти цифри: 7 тисяч біженців, яких Варшава погодилася прийняти в рамках системи євросоюзних квот, для країни з 38-мільйонним населенням є краплею в морі (до того ж, за перебування біженців у польських осередках заплачує ЄС). Однак обговорення проблеми біженців, особливо після листопадових терактів у Парижі, супроводжували емоції. За температурою вони були зіставні з такими, що традиційно викликають розмови про аборти чи легалізацію партнерських відносин.

Масова істерія часом призводила до кумедних випадків: восени на південному заході Польщі поблизу Карпача стурбовані громадяни викликали поліцію, бо зауважили групу темношкірих чоловіків з незрозумілим акцентом. Охоронці правопорядку прибули вмиль, але замість втікачів з Сирії знайшли... групу туристів з Мальти, частини Євросоюзу! Над справою посміялися, проте загалом наслідки міграційної кризи в Польщі сумні: побиття закордонних студентів, спалення ляльки єврея у Вроцлаві, настирливі дзвінки батьків до шкіл – чи їхні діти напевно не вчитимуться з біженцями, адже, як сказав відомий політик, ті можуть привезти грізні інфекційні хвороби.

Іммігранти і вибори

У Польщі число іноземців менше 1% населення – це один з найнижчих показників у ЄС. У польських містах немає районів їхньої концентрації, подібних до паризької Сен-Дені, а кількість мечетей можна порахувати на пальцях. Та це не завадило ультраправим організаціями збирати кількатисячні натовпи на мітингах «Ні для іммігрантів»: такі зібрання пройшли майже у всіх великих містах Польщі. Були й контрманіфестації під девізом «Ласкаво просимо біженців». Однак загальна картина не дає приводів для оптимізму: зменшився відсоток поляків, задоволених членством країни у ЄС, канцлер Німеччини Ангела Меркель перетворилася на «ворога №1», менше людей хотіли б бачити своїми сусідами або своїми іноземцями. На початку осені більше половини поляків вважала, що араби можуть становити небезпеку для їхньої країни.

Дискусія над імміграційною кризою в Польщі не була пошуком компромісу, а звелася до обміну закидами між ультраправими та лівими. Одні пропонують зачинити двері, інші – приймати всіх, хто в потребі. Одні розповідають про шаріат та халіфат, інші нагадують про польських біженців під час Другої світової та бачать майбутнє Європи у мультикультуралізмі. Імміграційна криза зіграла на руку правим політичним партіям під час парламентської кампанії – на податливий ґрунт потрапили лозунги «Права і справедливості», Павела Кукіза та Януша Корвіна-Мікке, мовляв, не варто піддаватися натискам Брюсселя і це не Польща відповідає за наслідки колонізації Африки та війну в Сирії. Хоч ніхто з учасників кампанії, поза партією «Разом», не пропонував застосовувати принцип «широко відкритих дверей», бали на імміграційній тематиці заробляли ті, хто голосніше кричав «ні».

Криза та українські мігранти в Польщі

Справа біженців під час виборів переплелася з більш широкою справою мігрантів. Однією з проблем польської публічної дебати з міграційних питань стало те, що чимало політиків та лідерів громадської думки вживають терміни «біженець» та «мігрант» як синоніми. Радикалізація настроїв у питанні прийому біженців рикошетом відбилася на ставленні до трудових мігрантів.

Найбільшою групою серед іноземців у Польщі залишаються українці: міграційний потік з України під впливом конфлікту на сході держави та економічної кризи тільки зріс. За підрахунками польського Управління до справ іноземців, громадяни України у 2015 р. отримують близько 50 тисяч дозволів на тимчасове та постійне проживання. Понад 700 тисяч шенгенських та національних віз українцям видали польські консульства. Статистика вказує, що принаймні третина отримувачів перебувала у Польщі понад місяць. Протягом першого півріччя польські працедавці видали близько 190 тисяч декларацій про бажання прийняти на роботу громадян України. У пресі можна побачити статті – українці стають ліками від демографічної кризи. Водночас міністр закордонних справ Польщі Вітольд Вашиковський натякнув, що Польща страждає через трудову еміграцію, тому кількість місць для заробітчан обмежена.

Зросла кількість українців, які шукають у Польщі притулку. Порівняно з кількома десятками заявок кілька років тому маємо понад 2 тисячі заявників, які звернулися по статус біженця цього року. Для громадян України рішення є позитивним в одиничних випадках – польська влада послідовно тлумачить, що більшість території України не охоплена конфліктом, отже знайти притулок можна там. Натомість під час виборчої кампанії до Сейму та Сенату від представників майже усіх політичних партій, зокрема колишніх та теперішніх членів польського уряду, можна було почути про «тисячі українських біженців». Хтось «скромно» обмежувався 50 тисячами, проте можна було почути й про півмільйона втікачів з України. Подібні перекидування фактів не лише шкодять предметній розмові на тему міграції до Польщі, а й створюють негативний образ українців у польському суспільстві. У масовій свідомості біженець – це той, кого повністю утримує країна перебування, хто живе за гроші платників податків.

У контексті імміграційної кризи в ЄС дискусія про українську міграцію в Польщі нерідко перетворювалася на постулат: «краще вони до нас, ніж мусульмани». Водночас чимало українців помітило погіршення ставлення до себе у Польщі – ксенофобська риторика Інтернет-коментарів стала головною вулиці. Аж 35% поляків в опитуванні, проведеному компанією «Ipsos», припускають, що українці можуть становити загрозу для їхньої країни. До того ж, 40% вважають, що іноземці шкодять місцевому ринку праці.

Проблеми ЄС з прийняттям біженців посприяли зростанню популярності в Польщі іншої теми – репатріації. Праві кола поставили питання ребром: чому, мовляв, приймаємо біженців, а не своїх співвітчизників? На проблему репатріації під час виборів особливо вказувало «Право і справедливість». Тепер новий польський уряд планує збільшити фінансування програми репатріації поляків з Росії та Казахстану. Розглядається проект закону, який дозволить власникам карти поляка отримувати громадянство через 1 рік проживання у Польщі. Широке висвітлення в ЗМІ мало перевезення до Польщі етнічних поляків з Маріуполя та околиць. На відміну від прийняття сирійців чи еритрейців, такі дії уряду користуються значною підтримкою громадськості. ■

ЛИСТОПАД–ГРУДЕНЬ 2015 РОКУ

Геннадій Корбан та Злата Огневич відправилися «додому»

На початку листопада вчергове «порадували» українські політики та чиновники. Під домашній арешт 6 листопада суд відпустив затриманого наприкінці жовтня бізнесмена Геннадія Корбана, голову партії УКРОП (фінансованої олігархом Ігорем Коломойським). Корбана підозрюють у причетності до керування організованою злочинною організацією. Також додому, але з Верховної Ради, вирішила відправитися депутатка від Радикальної партії Злата Огневич, яка 10 листопада заявила про складення мандату. І хоча у Верховній Раді не вистачило голосів для дострокового припинення її депутатських повноважень, «співати про зраду» Огневич буде, здається, вже поза стінами парламенту.

«Перемога» та «зрада» другого туру місцевих виборів

В Україні 15 жовтня відбувся другий тур місцевих виборів, під час якого визначилися мери найбільших міст. Міські голови Києва та Львова – Віталій Кличко та Андрій Садовий відповідно – зберегли свої посади. Найбільшою сенсацією стала перемога на виборах мера Миколаєва кандидата від «Самопоміч» Олександра Сенкевича, а от неприємний осад залишила перемога представника «Опозиційного блоку» Юрія Вілкула у Кривому Розі, що викликала протест серед частини мешканців та деяких політичних сил.

Україна «інтегрувалася» у футбольну Європу

Здобувши перемогу над командою Словенії, за сумою двох стикових поєдинків Євро-2016, збірна України 18 листопада приєдналася до «футбольного Європейського Союзу» – тобто виборола путівку в фінальну частину Чемпіонату Європи «без віз, запрошень та дозволів». Для «жовто-синіх» це буде другий поспіль континентальний турнір. Досягати чергових успіхів в «євроінтеграції» підопічні Михайла Фоменка будуть у червні на футбольних полях Франції. Щоб якнайкраще «інтегруватися» з Європою, українські футболісти мають в групі «С» впоратися зі збірними Німеччини, Північної Ірландії та... Польщі. І за кого вболіватимуть польські українці?

Мрії про «світле майбутнє» Криму – у темряві

У ніч проти 20 листопада унаслідок підривів електричних опор в Херсонській області були виведені з ладу лінії

електропередач. Через них, попри російську окупацію півострова, Україна реалізувала енергопостачання Криму. Акція енергоблокади була успішно проведена невідомими «воїнами світла» (найімовірніше кримськотатарськими активістами). Анексований півострів опинився в темряві, що викликало незадоволення місцевого населення. Тим часом Кремль, який не був готовий до «кінця світла», пообіцяв кримчанам, окрім комунікаційного мосту, з'єднати півострів з Росією ще й мостом енергетичним. Відкривати останній у Крим прибув навіть «світлоч» Владімір Путін, який прилетів літаком, адже міст через Керченську протоку має бути готовий за три роки – так вважають у Москві.

Джо Байден у Києві виступив із лекцією для українських політиків...

Побороти корупцію та використати шанс для успішного розвитку України – такими були головні заклики виступу віце-президента США у Верховній Раді на засіданні 8 грудня. Байден з трибуни українського парламенту вкотре заявив, що Вашингтон «ніколи, ніколи, ніколи» не визнає російської анексії Криму, запевняв у американській підтримці України в конфлікті з Росією, закликав Київ та Москву виконати «мінські домовленості» та навіть цитував «Заповіт» Тараса Шевченка. «Це ваш момент, це ваш час. Будь ласка, заради нас, заради всіх, не змарнуйте його, не втрачайте цієї можливості. Збудуйте краще майбутнє для народу України», – благав віце-президента США українській парламентаріїв.

...українські політики провалили залік після лекції Байдена

Не встигла у Верховній Раді охолонути трибуна після палкої промови віце-президента США, як у парламенті розігралося трагікомічне дійство. Під куполом цирку, чи то пак Ради, 11 грудня про річну діяльність свого уряду мав звітувати прем'єр Арсеній Яценюк. Проте депутат від Блоку Петра Порошенка Олег Барна, здається, по-своєму зрозумів фразу Джо Байдена «все у ваших руках». Політик вирішив не чекати на завершення збору підписів за відставку прем'єра (збір, до речі, ініціював сам Барна) та «відставити» Яценюка з трибуни за допомогою своїх «умілих рук». Проте прем'єр, проявивши неабияку грацію та незламний характер, застиг у позі «стійкого олов'яного солдата», а отже Бар-

ні «відставити» Яценюка з парламенту не вдалося, хіба що трішки «переставити». Після цього розгорілася бійка між депутатами-членами єдиної коаліції, які занадто довго стримували козацький норов та вдавали «європейських» політиків перед різними «байденами». Словом, сором та й годі.

Прем'єра президента Анджея Дуди у Києві пройшла «на ура»

«Україна – це великий стратегічний партнер Польщі», – такими словами президент Анжей Дуда охарактеризував польсько-українські взаємини, перебуваючи в Києві 14–15 грудня. Це був перший візит нового голови Польщі в Україну. Польський президент, зокрема, поклав квіти до пам'ятників польських та українських жертв НКВС, вшанував пам'ять жертв Голодомору та пам'ять Небесної сотні. Дуда зустрівся з молодими українськими інтелектуалами, польською діаспорою та провів переговори з українськими очільниками. У Києві Дуда несподівано заявив, що Польща вже не вимагає зміни «нормандського формату» (про це говорилося у Варшаві під час передвиборчої кампанії), запросив Україну взяти участь у саміті НАТО, який наступного року відбудеться у Варшаві, пообіцяв Києву кредитну лінію на мільярд євро та підкреслив, що Польща підтримує проведення європейських реформ в Україні. На перший погляд, питання трагічної польсько-української історії не повинні гальмувати стратегічних відносин Києва та Варшави. Обидва глави держав переклали це питання на відновлений комітет при президентаті, який має «опрацювати формулу інституціонолізованого співпраці у царині історії». Одним словом, вступна #перемога здорового глузду!

Hello European Union! Russia good bye!

Після чотириденного нервового зволікання Європейська Комісія 18 грудня остаточно ухвалила «Звіт з виконання Україною вимог Плану дії візової лібералізації», яким рекомендувала ЄС скасувати візи для українців. Це рішення означає, що після завершення всіх формальних процедур, тобто за декілька місяців, громадяни України, які мають біометричні закордонні паспорти, зможуть породжувати країнами Шенгенської зони без віз (у тому випадку, якщо термін їхнього перебування не перевищуватиме 90 днів). «Це величезна перемога України, кожного з вас, з якою я всіх щиро вітаю», – заявив з цього приводу президент України Петро Порошенко.

Андрій ШЕРЕМЕТ

Олена БАБАКОВА

Портрет заробітчан

Журналістка Ева Вінницька написала книгу про польських мігрантів у Великій Британії. У ній немає порад щодо того, чи варто переїжджати, як облаштувати своє життя – натомість є багатогранний людський досвід.

Є старий анекдот про чоловіка, який помер і бачить святого Петра. Святий говорить: «Ти – унікальний випадок, яких мало. Твоїх гріхів та добрих справ – порівну. Тому відправити тебе до пекла несправедливо, але й до раю теж нечесно. Отже, можеш тиждень провести і там, і там, а потім сам обрати, де хочеш залишитися». Не довго думаючи, чоловік вирішив спочатку податися до раю. Там все чистеньке, тиша, спокій, янголи псалми співають, усі усміхнені – і чоловік нудився страшенно. Тоді пішов до пекла. А там чорт: «Чувак, я знаю, ти був доброю людиною, але тобі якось не щастило в житті. Зараз все тобі компенсую!». Під'їжджає мазератті, чоловік з чортом тиждень їздять по казино, проводять час у товаристві гарних жінок, віскі рікою. Коли святий Петро запитує людину: «Де хочеш залишитися?» – наш герой без сумнівів відповідає: «У пеклі». Умить він опиняється в чані з киплячою смолою, чорти його запихують вилами, а він кричить: «Хлопці, ви чого, я ж тиждень тут з вами розважався, за що ви тепер так?». На що чорт у відповідь: «Не порівнюй туристичну поїздку та переїзд на постійне проживання!».

Усе не так, як мало бути – це відчуття знайоме багатьом, хто довгий час жив або живе поза кордонами своєї батьківщини. Міграція, навіть у межах свого цивілізаційного простору, є для людини стресом. Когось випробування роблять сильнішим і він досягає успіху; хтось опиняється у ситуації «проміняв шило на мило», а ще хтось змагається з бідністю та депресією, проте не хоче повертатись додому з відчуттям поразки. Історії мігрантів – строкаті, як саме життя.

Роздуми поляків, які живуть у Великій Британії, збрала журналістка Ева Вінницька, котра спеціалізується на суспільній тематиці. З цього матеріалу стала книга «Angole». «Анголі» – цим словом у Польщі кепкувато-зневажливо називають англійців. У тексті, звісно, мало деталей про корінних мешканців

Великобританії, проте на першому плані – представники двох мільйонів польок та поляків, які останніми роками виїхали до Сполученого Королівства.

«Захід – це не казка, тому треба лавирувати між менталітетом поляка та англійця. Говорити і відчувати – це дві різні речі. Поляк не може висловити відчуття, описати роздуми англійською. „Анголь” завжди буде знати, що я – це я, а він – це він», – так свій досвід з англійцями описує бізнесмен Войцех, який встиг стати власником агентства хатньої допомоги в Лондоні. Він любить Англію за її підприємницький дух, вірить, що сумлінна праця приносить задоволення та гроші. Грошей йому не бракує – квартири, дім у престижному графстві. Проте для сусідів-аристократів він так і не став «своїм».

Книга Вінницької – це історії-монологи десятків поляків. Від авторки – короткі характеристики життєвої ситуації героя, жодних оцінок, жодних підсумків. Висновки має робити читач.

А матеріал для висновків багатий: Вінницька бореться зі стереотипом поляка-сантехніка, який існує на Заході Європи. Її герої – це працівники фінансового серця Лондона, Сіті, зарплатням яких позаздрив би не один директор великої польської корпорації. Є випускники престижних британських шкіл – польські батьки останню копійку віддавали, щоб дати дітям кращий шанс у житті. Школа дала не тільки статус, знання та відповідне коло знайомих, вона також навчила принципів функціонування в британському суспільстві, де поряд з толерантністю існує жорстка класова система. Хтось зі школи вийшов, травмований системою, хтось – з відчуттям, що переміг її.

«Ніхто протягом чотирьох років не запросив мене до себе... Розмови про відчуття – це табу. Не пліткують та не розкривають душу... Дотик для них – проблема... Про те, як мій англійський бойфренд мене кохає, дізнаюся з листів та оповідань, які він мені пише», – не в одного героя книги темперамент англійців, відмінний від чуттєвого слов'янського характеру, викликає дискомфорт. Хоча є й польські мігранти, які визнають, що знайшли у Британії саме те відчуття

приватності, якого їм бракувало вдома. Когось захоплює англійський підхід до праці, когось – до родинних зустрічей, чимало приїжджих з часом зникає до британського коктейлю прагматизму та легкості. Хоча й визнають – самі так поводитися досі не вміють.

Картина польської громади у Вінницької складається не тільки з історій успіху. Є Марцін, який покинув добру роботу вдома в надії підзаробити, а потрапив до провінційного Дартфорда, де приїжджі приходять на спеціальний «ринок» і мусять буквально битися за право працювати на місцевій фабриці сортування сміття. Огидне трактування заробітчан, як зізнається Марцін, підірвало його віру в людство. Є Бася, котра обожає працю з дітьми, але закордоном мусила працювати прибиральницею в одній з готельних мереж – майже без вихідних, без права піти до лікаря і під загрозою залишитися без зарплатні.

Дістається не тільки від англійських працедавців, але й від співгромадян. До Марека, який знімав дім разом з п'ятьма іншими хлопцями, мала приїхати дівчина з Польщі. Не знаючи, на два дні чи на місяць, колеги турботливо залишили вранці на столі записку: «Від сьогодні оплати за дім ділимо на сімох». «Через кілька років закордоном ти купуєш горілку, замикаєшся вдома і дивишся порно в Інтернеті. Ти падаєш, переживаєш стагнацію. Якщо до цього часу в тебе випадково народяться діти, то колись вони, може, і стануть тут на ноги. Ти – скоріше ні», – зі смутком констатує 35-річний чоловік.

Прибиральниці, працівниці будинків перестарілих, робітники, водії автобусів, спортивні тренери, журналісти, університетські викладачі, банкіри, страхові агенти – немає сфери життя у Великій Британії, де не можна знайти мігрантів з Польщі. Читаючи їхні історії, маєш враження, що щасливими цих людей роблять не стільки конкретні обставини, скільки їхні очікування та впевненість у правильності рішення переїхати. З книги Вінницької не витворюється універсальний портрет польського іммігранта: є безліч образів, які складаються в кольорову мозаїку. Хотілося б, щоб подібної книги дочекалися українські мігранти в Польщі. ■

Пристрасті навколо Конституційного Суду

Андрій ШЕРЕМЕТ

Перші тижні правління партії «Право і справедливість» у Польщі позначилися скандалом, який не лише вивів на вулиці десятки тисяч громадян, а й був помічений у Брюсселі. Ідеться про пристрасті навколо Конституційного Суду (КС) Польщі, точніше того, хто і яким чином має призначати його суддів.

Конституційний Суд Польщі – це найвищий орган правосуддя, головним завданням якого є перевірка на відповідність до Основного закону країни усіх нормативних актів, які приймаються в державі. Тобто КС стоїть на сторожі Конституції і може заблокувати будь-які ініціативи парламенту, президента чи уряду, які, на його думку, суперечать Основному закону. Вирок КС у цих питаннях – остаточний і обов'язковий для виконання.

На відміну від України, де 18 членів КС призначаються порівну президентом, парламентом та з'їздом суддів, у Польщі цей орган складається з 15 суддів, які обираються Сеймом.

Хто перший почав?

У Польщі під кінець 2015 року завершувалися каденції п'ятого суддів КС: повноваження трьох із них добігли кінця за часів Сейму попереднього скликання, де більшість мала партія «Громадянська платформа», а двох – під кінець року, тобто вже після парламентських виборів, унаслідок яких владу здобула партія «Право і справедливість».

Це була найголовніша подія в політичній історії Польщі 2015 року: ліберальну «Громадянську платформу» (ГП) – і на президентському, і на парламентсько-урядовому щаблі замінила консервативна партія «Право і справедливість» (ПіС). Депутати Еви Копач від ГП ще до того, як передати владу, вирішили призначити нових суддів КС. Не лише тих трьох, повноваження яких закінчувалися за каденції старого Сейму, а чергових двох, повноваження яких мали завершитися вже за нового складу парламенту. А це, як виявилось, суперечить Основному закону Польщі. «Призначення трьох суддів відбулося відповідно до Конституції,

Фото: Лукас Плевня

а двох – із порушенням Основного закону», – до такого висновку дійшов сам КС, але 3 грудня. У червні та жовтні, у розпал передвиборчої кампанії, мало хто звернув увагу на протиправні дії «Громадянської платформи».

Контрнаступ нової влади

Ситуація кардинально змінилася в листопаді, за нового складу парламенту. Тоді президент Анджей Дуда, якого підтримує ПіС, почав зволікати із прийняттям присяги від нових членів КС, а це – обов'язкова процедура, визначена законодавством. Деякий час згодом партія ПіС у Сеймі прийняла поправки до закону про Конституційний Суд, якими дозволила парламенту знову призначити всіх п'ятьох нових суддів КС. На думку більшості експертів, з порушенням Конституції Польщі.

Тут почався справжній скандал, аналогів якого в Польщі ще не було. Успереч протестам опозиції, ПіС 2 грудня в Сеймі проголосувала за призначення нових п'яти суддів, а в ніч на 3 грудня президент Анджей Дуда прийняв присягу від чотирьох із них, а згодом і від п'ятого судді.

Репутація президента під загрозою

На голову держави – він, до речі, має юридичну освіту – обвалилася хвиля критики: як з боку опозиції, так і від

громадських організацій та експертів у галузі права. Найбільш болючою стала критика від факультету права і адміністрації Ягеллонського університету в Кракові, де викладав Дуда. «У результаті дій органів державної влади постала загроза незалежності судової влади, зокрема, Конституційного Суду, одного з гарантів конституційного ладу», – читаємо в ухвалі факультету.

А 9 грудня КС прийняв чергове рішення у «своїй» же справі, вирішуючи, що поправки до закону про суд, опрацьовані правлячою партією ПіС, є частково неконституційними.

Марш захисників демократії

Захищати конституційний лад у Польщі взялася громадська ініціатива «KOD» (Комітет захисту демократії), яка з'явилася на зламі листопада і грудня. Уже 12 грудня вона організувала в Варшаві масову демонстрацію протесту, де взяли участь, за різними підрахунками, від кільканадцяти до кількох десятків тисяч громадян. Подібні демонстрації пройшли в інших містах країни. До акцій приєдналися політики опозиції.

І хоча прихильникам дій нинішньої влади вдалося наступного дня зібрати не менше за чисельністю маніфестацію, соціологічні опитування підтверджують: більшість громадян Польщі вважає, що демократія в країні опинилася під загрозою. Проте велика частина поляків підтримує дії ПіС, що поглиблює розлам у польському суспільстві.

Тупикова ситуація та досвід двох Вікторів

Ані критика конституціоналістів, ані протести опозиції та громадян не впливають на дії правлячої партії Беати Шидло та Ярослава Качинського. ПіС, як і раніше, наполягає на своїй рації, обґрунтовуючи рішення бажанням змінити «погане» польське законодавство. Партія повторює: «це наші опоненти, коли вони були при владі, то намагалися захопити вплив у Конституційному Суді».

Критики дій польської влади згадують про кроки прем'єр-міністра Угорщини Віктора Орбана, який «залізною рукою» керує своєю державою. Його стиль частина експертів називає авторитарним. А українські експерти, щоправда обережно, згадують перші місяці правління іншого Віктора – Януковича, який підпорядкував собі Конституційний Суд України, чим посуті узурпував владу. Чим закінчилося – знають усі. ■

Діти з України в школах Польщі

Григорій СПОДАРИК,
Павло ЛОЗА

До українських шкіл у Польщі потрапляє все більше учнів з України. Цей загалом позитивний процес приносить також проблеми, які треба вирішувати в найближчому майбутньому. Головним нині здається питання інтеграції цих дітей.

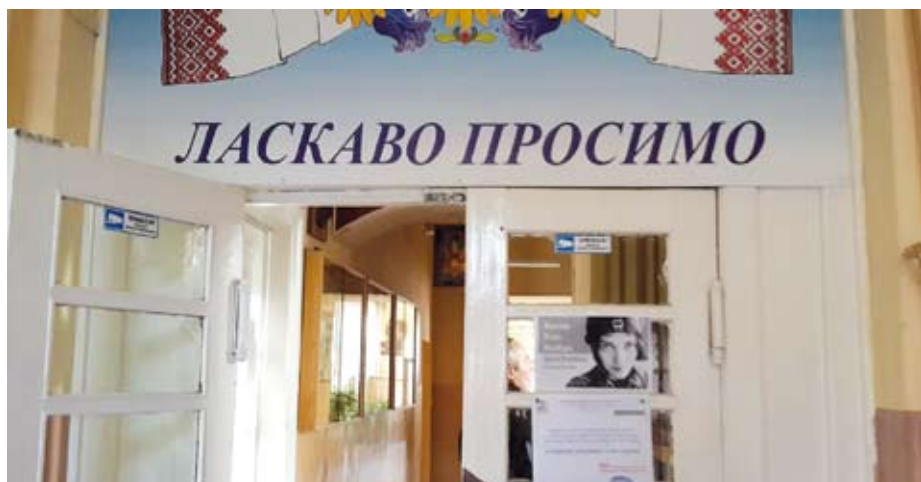
3

а статистикою, в усіх польських школах навчається більше 3 тис. дітей-громадян України, і тенденція зростає. У багатьох випадках природним вибором для українців стає одна зі шкіл з українською мовою навчання – такі знаходяться в Перемишлі, Лігниці, Білому Борі, Бартошицях та Гурові-Ілавецькому. У дві останні школи Вармінсько-Мазурського воеводства потрапляють діти етнічних українців, які живуть за російським кордоном у Калінінградській області.

Загалом в українських школах у Польщі навчається близько 7% з названих 3 тис. учнів, яких стосується система освіти. Ці установи були створені клопотаннями української нацменшини. З огляду на підтримку національної ідентичності, такі школи мають спеціальний статус і їм належить, зокрема, більше державне фінансування.

Наскільки стрімко в цих установах змінюється баланс між дітьми мігрантів та нацменшини, показує досвід Аліси Лисенко – вона родом з Нововолинська в Україні. Приїхавши у 2003 р. до Польщі, вона потрапила до гімназії, а пізніше ліцею в Білому Борі. Коли там навчалася у 2003–2009 роках, у класах було всього 1–3 громадян України. Ситуація радикально змінилася в останні роки. Нині більше 50% учнів у школі в Білому Борі – громадяни України.

Інша ситуація в Комплексі шкіл з українською мовою навчання в Перемишлі. Ще рік тому в класах були лише окремі учні родом з України. Зараз у першому класі ліцею з-посеред 25 учнів аж 14 – це українці зі Львова, Тернополя, Київщини та Донбасу.

Українська школа в Перемишлі. Фото Яна Полянська. www.radiosvoboda.org

– Так задумали наші батьки, – коментує Ліза, яка почала навчатися в перемиському ліцею. – Вони запропонували нам виїхати в Польщу, а ми захотіли тут навчатися. Чому? По-перше, Польща є в Європейському Союзі, а по-друге – ми переконані, що тут вищий від України рівень навчання, більше можливостей, якщо йдеться про вищу освіту та працю. Крім цього, тут безпечно.

Самі учні наголошують, що одним з найскладніших моментів є товариські відносини: «Ми слабко інтегровані з місцевими українцями, хоч інтеграція і є. Проте ми більше часу проводимо зі своїми друзями з України», – відзначає інша перемиська ліцейстка, Марина.

У поліпшенні взаємин між двома групами заважає хоча б російська мова, якою спілкується чимало учнів з центру та сходу України. Така проблема помічалась й у Комплексі шкіл №4 у Лігниці, де навчається сьогодні 107 учнів, з них третина – це діти з українським громадянством: «Більшість приїхала уже на постійне проживання зі своїми батьками. Половина цих сімей стає мешканцями міста та околиць, вони тут залишаються», – вважає директор лігницької школи Анна Гаврильчак-Маланчак. Вона додає, що найбільша хвиля мігрантів «прийшла» три роки тому. Початково вчителям і місцевим учням важко було зрозуміти своїх ровесників.

– Багато учнів-мігрантів спілкувалося російською мовою. Інколи їхні батьки пояснювали мені, що говорити російською сучасно, – продовжує А. Гаврильчак-Маланчак. – Оскільки наша школа має статус школи з укра-

їнською мовою навчання, ми різко поставили питання російської мови. Для російської в нас місця немає. Маємо її шанувати, але завдання нашої школи – це підтримка української мови.

За словами педагога, спочатку діти з України не розуміли такого постулату вчителів та дирекції. Але нині ситуація змінюється: «Важливо в цьому було зрозуміти нашу специфіку. Ми пояснили, що кожен народ має право і обов'язок плекати свою мову, тому наша меншина намагається зберегти українську», – зазначає директор.

Українська мова стала теж інтеграційним інструментом учнів з Польщі та України. Щоб взаємно розуміти один одного, вони змушені були почати спілкуватися саме українською. Таке можливе сьогодні тому, що учні з України поки що не переважають за кількістю в школі, а тому мусять пристосовуватися до прийнятих принципів.

Лисенко не сумнівається, що інтеграція нацменшини і мігрантів у школах мусить відбуватися: «Я маю декількох знайомих з України, які живуть у Польщі і які не ходили до українських шкіл. Бачу, що їм важче влитися в місцеве українське середовище», – говорить випускниця Білого Бору, яка зараз працює у Гданську. У своїй громадській діяльності вона «вилловлює» нових побратимів з України, перед якими розкриває світ українства Польщі. Розповідає про культурні заходи чи можливість брати участь у церковному житті. Приклад Аліси добре показує, що інтеграційні виклики можна побороти – і для добра українства у Польщі варто до цього йти. ■

Не просто Марія

У центрі сьогоднішньої розповіді – звичайна доля простої, на перший погляд, української жінки. Проте кожен, хто брав участь у її кулінарних майстер-класах в Українському домі й спілкувався з нею, виходив з відчуттям, що пані Марія – це «не просто Марія».

Марія Попко. Фото: Людмила Гончарук

В Іван КОЗЛОВСЬКИЙ

она народилась у Новому Роздолі на Львівщині, проте коли пішла до першого класу, сім'я виїхала до міста Апостолове Дніпропетровської області. Там родина прожила до 8 класу, а потім знову повернулася на Львівщину. Шкільні роки закінчувала в Миколаївській середній школі № 1 Львівської області. Потім було навчання у Львівському кулінарному училищі за спеціальністю «повар-кондитер четвертого розряду» (найвищий із можливих). Згодом вийшла заміж, народила дві дочки, а нині є щасливою, з чотирьома онуками бабусею.

Трудовий шлях розпочинала на Миколаївському цементному заводі, потім довгі роки працювала шеф-кухарем у школі, де годувала понад 1200 учнів. Головні життєві заповіді – старатися завжди бути Людиною з великої літери, відгукуватися на потреби й проблеми інших людей, працювати сумлінно, щоб ніхто не сказав поганого слова. Після врегулювання власного статусу в Польщі до цих принципів пані Марія додала ще один – «у міру можливостей допомагати українцям закордоном».

«Польський період» життя пані Марії розпочинався у далекому 1995 році, коли після смерті матері вона, разом із сестрою та подругою, через посередницьку фірму приїхала «на вишні» на Білосточчину. Сподобалося, бо за вкладену працю платили нормальні гроші, які були потрібні, щоб поставити на ноги донечок. Тож «човникові трудові виїзди» продовжувала, не піддавшись на намовляння сестри, яка згодом вирішила пробувати щастя в Чехії.

Якою виглядала Ваша «адаптація» в Польщі?

Загальний висновок: погані люди траплялися рідко, хоч було нелегко, за 1,5–2 злоті по 15–16 годин працювала. Закінчився «вишневий сезон» – і ми з подругою переїхали до Варшави. У пошуках праці кілька днів провели на «Стадіоні десятиліття» (у 1989–2010 роках це було величезне торговище під назвою «Ярмарок Європа» – авт.). Ночували на холодних плитах вокзалу, доки не запросили «на яблука» до містечка Варка.

Ви тоді отримали перший негативний досвід із роботодавцем, який не захотів платити за роботу.

Я тоді змусила його відвести нас туди, звідки нас узяв, тобто на стадіон. Не встигли вийти з його машини, як тут же подружжя з-під Ожарова Мазовецького запросило нас збирати цибулю. Ці роботодавці виявились чудовими людьми: в суботу робили «банний день» подомашньому, запрошували до своєї господи, годували домашніми сніданками і вечереями. А після закінчення сезону – відвезли на базар, накупляли різноманітних речей, з яких особливо запам'яталась лялька Барбі. Вона стала для моїх донечок «потіхою на цілу Україну». Згодом сестра поїхала до Чехії, а я залишилась удома. З цією родиною з Умястова жінки підтримували контакти навіть виїхавши в Україну – регулярно обмінювались привітаннями з нагоди свят.

Проте через деякий час скрутне становище знову спонукало їхати на заробітки. З подругою поїхали знову до Ожарова. Цього разу роботодавці платили по 1,50 зл. за годину та давали хліб, тож довелося шукати більш щедрих. Я пішла працювати в оранжерею, «у квіти». Потім була фабрика з виробництва тіней для жінок, після якої залишилась без грошей, без роботи і без документів на легальне перебування.

Подруга, яка зайнялась прибиранням, переконала й мене зайнятися цим видом «бізнесу». Усі проблеми завдяки допомозі добрих людей вирішилися. З того часу упродовж 15 років незмінно працюю в одній родині.

А як Вам живеться тепер?

Загалом добре. Сім'я тут. Інша робота, багато їжджу по Польщі, більше знаю, маю багате спілкування в Українському домі. Але все рівно хочеться додому. Бачу, що важкі часи починаються також у Польщі: колись на 100 злотих можна було накупувати всякої-всього, а тепер їх «трохи замало». Хоча економічна ситуація в Польщі незрівнянно краща, ніж у нас.

А як же ж Ваша кулінарна «пасія»?

Готувала для дітей. Доньки нашої героїні також переїхали до Польщі: молодша вийшла заміж і живе окремо, а старша з двома дітьми – поряд зі мною. Робила різноманітні види вареників на замовлення.

Маю мрію – відкрити у Варшаві вареничню. Але це лишень мрія, бо для цього потрібні і гроші, і місце, але головне – стартовий капітал. Може, знайдеться хтось, хто б згодився вкласти у цей бізнес гроші?

Мрії під Новий рік збуваються. Тим більше, що Ваш кулінарний хист оцінили без перебільшення сотні тих, хто мав нагоду смакувати Ваші вироби на різних заходах у Варшаві. Масте вже свою «кулінарну школу» в Українському домі. Як Ви потрапили до Клубу українських жінок?

Першим було знайомство з газетою «Наш вибір», яку я отримувала в церкві і потім з задоволенням читала новини з України та підказки, як краще і «правильно» організувати своє життя тут. Тоді в Польщі ще не було такої великої кількості наших співвітчизників. Потім почався Майдан. Почала кожного дня після їздити на мітинги, які проводилися у Варшаві, стояла разом з усіма – від початку і до кінця. Там познайомилася з головою фонду «Наш вибір». Я була членом комісії закордонної виборчої дільниці у посольстві у Варшаві на останніх президентських і парламентських виборах. Потім брала участь у відкритті Українського дому, який стала відвідувати регулярно. Почала возити й роздавати газету «Наш вибір» українцям в Ожарові.

Записалась до Клубу українських жінок. Коли зайшла мова про вміння, якими можна поділитися з іншими, я запропонувала свій майстер-клас. Перше «випробування» пройшли під час Ночі музеїв в Українському домі, потім ще і ще... Продовжимо після новорічно-різдвяних свят: є багато бажаючих навчитися української кухні, зокрема й поляків, які мене про це запитують.

Що б Ви хотіли побажати на Новий рік?

Щоб в Україні закінчилася війна, щоб не гинули люди – це найважливіше. А також щоб ми врешті з Польщі та з інших країн, по яких недоля порозкидала наших співвітчизників, могли повернутися на батьківщину. Бо на чужині, щиро кажучи, ми завжди будемо чужі. ■

Мігранти як виклик

Григорій СПОДАРИК, Павло ЛОЗА

З-поміж пріоритетів діяльності лідери Об'єднання українців у Польщі (ОУП), найбільшої в країні організації української нацменшини, наголошують на потребі співпраці з українськими мігрантами.

Завдання посольству України

Пріоритети ОУП у листопаді обговорувалися на конференціях та круглих столах у Кошаліні, Перемишлі, Варшаві та Лігніці. Ці міста – це активні осередки Об'єднання. Заходи відбувалися в рамках цього річного ювілею 25-річчя ОУП.

З огляду на міграційні процеси можна сподіватися, що за кілька років у Польщі на постійно мешкатиме більше українців-громадян України, ніж представників української нацменшини. Поряд із потенціалом цієї групи, лідери ОУП вбачають низку проблем. Досі діти мігрантів не можуть навчатися української мови разом з учнями нацменшини у рамках «суботніх шкіл». Постає проблема ізольованості молодих мігрантів, які навчаються в українських школах Польщі.

ОУП свого часу ініціювало проект з метою згуртування студентів з України в Польщі, але це була одноразова ініціатива, яку варто продовжувати.

У Польщі теж з'являються прихильники проросійських сепаратистів. Про це згадувалось, зокрема, упродовж дискусії в Кошаліні. Учасники обговорення переконували, що ОУП повинно обережно надавати персональну допомогу громадянам України, оскільки по неї можуть звертатися нечесні люди.

У Варшаві ініціативи українських середовищ нерідко конкурують між собою, через що втрачається потенціал. На думку голови ОУП Петра Тими, задля вирішення цих проблем і координації дій слід спробувати створити федерацію українських організацій. У цьому контексті президент організації розкритикував післямайданну українську дипломатію в Польщі. Вона, за словами Тими, досі не відтворила консультативно-координаційної ради при посольстві, яка діяла свого часу.

Від розваги до мови

У варшавській дискусії перший голова ОУП Юрій Рейт за найголовніший виклик визнав людські зв'язки в громаді. Для розвитку українства, за його словами, потрібна дискусія, установлення реальних потреб і пошук способів їхнього виконання. Важлива частина діяльності – це участь українців в історичному діалозі, який відновлюють Інститут націо-

нальної пам'яті Польщі та Український інститут національної пам'яті.

Про останнє багато говорилось у Перемишлі. Там пролунала ідея створення документу, у якому були б викладені принципи української пам'яті у Польщі із поясненням того, чому вона необхідна для цієї громади. У контексті щораз чисельнішої в цьому регіоні групи українських мігрантів наголошувалось на потребі уникнути «канадського ефекту» – коли різні хвилі еміграції створювали окремі установи і не бачили потреби співпраці.

У свою чергу, учасники дискусії в Лігніці наголошували, що мігранти часто очікують допомоги у формальних справах перебування, праці чи навчання в Польщі. ОУП не має для цього кадрів, але може допомагати у виході на спеціалізовані установи. Водночас організація в багатьох містах має свої приміщення, де, на думку лігницьких діячів, можна було б організувати курси польської мови для українських мігрантів.

Постійним викликом є активізація молодого покоління: «Доручення молодому поколінню реалізації деяких завдань – це підвалина того, що воно хотітиме включитися в працю організації», – говорила в Лігніці Оксана Терепенко, член гуртка ОУП у Вроцлаві.

Важливим чинником для всієї організації є те, що ОУП працює за рахунок щорічних державних грантів. У цьому ключі потрібна професіоналізація кадрів, адже без уміння писати проекти організація не зможе розширити діяльність.

Найбільшою загрозою для українців є мовна асиміляція. Тому в майбутньому організація має вирішити дилему – влаштувати кільканадцять культурно-розважальних заходів по всій Польщі чи зосереджуватися на освітніх справах. Така зміна передбачає, наприклад, на-

вчання української мови представників старшого покоління та працю в напрямку того, аби молодь частіше розмовляла українською.

У витоків

Як представницька організація української нацменшини, ОУП виникло на базі чинного від 1956 р. Українського суспільно-культурного товариства (УСКТ). Перетворення відбулися тому, що в лідерів УСКТ, які були представниками комуністичного режиму в українському середовищі, розходились потреби і постулати з громадою. Одним з визначальних моментів був тоді Фестиваль української культури у 1989 р. в курортному м. Сопот. Тоді проти волі керівництва УСКТ на сцені фестивалю з'явилися представники опозиції з України та новообраний зі списків опозиційної «Солідарності» депутат Сейму Польщі, етнічний українець Володимир Мокрий. Тоді вперше за десятки років на території Польщі офіційно виконано гімн України і представлено українську національну символіку. За цей сценарій відповідав хор «Журавлі», у рядах якого був пізніше обраний першим головою ОУП Юрій Рейт.

Об'єднання максимально використало час трансформації. Тодішні лідери організації, тісно співпрацюючи з такими політиками, як Яцек Куронь, доклали свою лепту до прийняття в Польщі Закону про національні та етнічні меншини. Членами організації є українці, яких в минулому вибирали депутатами польського Сейму – Мирослав Чех та Мирон Сич.

Теперішній голова ОУП Петро Тима є одним з двох українських членів Спільної комісії уряду і нацменшин. Сьогодні це – найвищий орган, де меншини можуть офіційно озвучувати свої постулати владі. Варто відзначити, що навколо ОУП постійно відбувалися провокації. Однією з них була сфабрикована постановою Організації українських націоналістів, де стверджувалося, що виконавцем ОУН у Польщі мало бути щойно створене Об'єднання. Через цю фальшивку, яку згодом розкрив і вказав на зв'язки з Росією відомий історик Тадеуш Ольшанський, пройшла серія допитів, були заклики до суду делегалізувати ОУП. Щоб дискредитувати організацію, такий ярлик використовується й сьогодні. ■

◀ Секретар Головної управи ОУП Мирослав Купич отримує ювілейну нагороду від посла України у Польщі Андрія Дешиці. Фото Григорія Сподарика

Безкоштовні курси польської мови

Відомо, що столиця – це джерело можливостей, зокрема задля вдосконалення знань польської мови. Але що робити, якщо Ви живете не у Варшаві? Наша відповідь – переглянути наш добірку й знайти найкращу пропозицію саме для Вас!

ЛЮБЛІН

Stowarzyszenie Homo Faber

Безкоштовні мовні курси відбуваються двічі на тиждень, по півтори години. Доступне навчання на різних рівнях в групах з підтримкою українською, російською та англійською мовами.

Тел./факс: +48 81 534 45 13

e-mail: info@hf.org.pl

www.hf.org.pl

Stowarzyszenie «Centrum Wolontariatu»

Безкоштовні курси польської на рівнях А2–В1 відбуваються один раз на тиждень протягом 1,5 години.

День проведення визначає група.

Ul. Jeziucka 4.

Stowarzyszenie «Dla Ziemi»

Заняття з польської для осіб в процедурі. Приєднатися до програми можна в будь-який час, день та година занять – гнучкими, викладач пристосовується до потреб студентів.

Заняття безкоштовні.

Усі бажаючі з відповідним статусом можуть телефонувати:

+48 603 882 082.

Fundacja Instytut na rzecz Państwa Prawa

Курси відбуваються на рівнях В1 та С1 у приміщенні Фонду за адресою:

Ul. Chopina 14 lok. 70

КРАКІВ

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie

Бібліотека запрошує на курси польської мови для людей від 18 років і вище. Заняття відбуватимуться в групах до 10 осіб.

Більше інформації можна знайти на сторінці бібліотеки:

<http://www.rajska.info/strona-glowna/zapowiedzi-wydarzen/117-polski-jest-super-polish-language-meetings-for-foreigners.html>

ВРОЦЛАВ

Centrum Integracji Społecznej we Wrocławiu

Заняття відбуваються на всіх рівнях. Щоб зареєструватися на пробний тест, потрібно заповнити формуляр на сторінці проекту:

www.kontynenty.cis.wroclaw.pl

Питання можна поставити за тел.:

+48 71 782 35 21.

БІЛОСТОК

Białostockie Centrum Wspierania Studentów ze Wschodu

Узяти участь у безкоштовних курсах польської мови можуть студенти, що навчаються в білостоцьких університетах. Для цього необхідно надіслати заявку на адресу

Центру. Усі деталі за посиланням: onw.org.pl/blog/2015/10/16/rekrutacja-na-bezplatne-kursy-jezyka-polskiego-szkolenia-i-staze/

Якщо Вашого міста немає в нашому переліку, то не поспішайте засмучуватись: непоганим засобом для вивчення польської мови можуть стати безкоштовні онлайн-курси. Тут вже все залежить від старання та готовності вчитися щодня.

Безкоштовний е-курс польської мови на порталі porteurora.pl

Авторський курс Якуба Логінова, що базується на подібності української та польської мов. Пропонується вивчати лише ті слова та конструкції, які відрізняються. Автор таким чином вивчив українську мову всього за 4 місяці.

Аби отримувати уроки, потрібно підписатися на ньюзлетер на сторінці www.porteurora.eu/ua/polskamowa

У наступних номерах газети ми продовжимо список організацій, які проведуть мовні курси.

Матеріал підготувала
Юлія ЛАЩУК

Дитячий клуб

«Рукавичка»

В програмі українською мовою:

- інтеграційні ігри;
- ознайомлення з казками, піснями, віршами;
- творча діяльність;
- пізнавальні заняття;
- майстеркласи і експерименти.

<h3 style="color: yellow;">Група I</h3> <h4 style="color: yellow;">(2-5 років)</h4> <p>субота 11:00-14:00. Місячний абонемент 100 злотих.</p>	<h3 style="color: yellow;">Група II</h3> <h4 style="color: yellow;">(6-10 років)</h4> <p>субота 14:30-16:30. Місячний абонемент 70 злотих.</p>
---	--

Вартість 1 години занять (без абонементу) — 10 злотих.

Адреса: Український дім
ul. Zamenhofska 1
Warszawa
Запис за адресою:
ukr.klubik@gmail.com
Телефон: 727 887 031

10 порад як успішно знайти житло

Юлія ЛАЩУК

Кожному, хто приїздить до нового міста, спершу доводиться думати про пошук житла. Цей процес невід'ємно пов'язаний із небезпекою бути обманутим нечесними посередниками чи невідповідальними власниками. Ті, хто переїздить до нової країни, автоматично зіштовхуються з низкою додаткових проблем. Про них ми і поговоримо.

1. Шукайте житло тільки на спеціалізованих порталах. У Польщі для цієї мети найпопулярнішими сторінками є olx.pl, Gumtree.pl, otodom.pl. Тут знайдете ціну та фото квартири, а також контакти до власника. На порталі існує можливість відфільтрувати не лише місто, ціновий діапазон та район, але також переглядати оголошення безпосередньо від власників.

2. Використовуйте Фейсбук. У сучасному світі соціальні мережі – не лише поглиначі часу, але й чудові інструменти, які потрібно навчитись використовувати. Спробуйте створити привабливий пост, де описуєте себе й усі свої потреби щодо житла, а ще краще – зробіть це оголошення візуальним і кольоровим, аби впадало в очі. Зараз це не вимагає великих зусиль, усе швидко робиться в одному з безлічі відповідних мобільних додатків. Чим цікавіше оголошення – тим більше буде його поширень, що автоматично збільшує Ваші шанси. Цей пост можна і потрібно розмістити на Фейсбук-сторінках, що створені спеціально для пошуку житла. Важливо: якщо шукаєте квартиру в Польщі – писати польською, це значно розширить аудиторію.

3. Будьте обережні, коли співпрацюєте з посередниками та агенціями. Хоч житло цілком можливо знайти самостійно, багато українців звертається по допомогу агентств нерухомості. Це здається хорошим виходом, якщо не розмовляєш польською і не маєш знайомих, які могли б допомогти, але дуже часто українці стають жертвами шахраїв. Так, виникає безліч агенцій-одноденок, що беруть гроші за посередництво і зникають наступного ж дня; або пропонують квартири в жахливому стані чи за надто високу ціну. Тому працюйте з агентствами, які на ринку давно. Важливо: ніколи не платіть за можливість побачити квартиру. Якщо посередник просить заплатити,

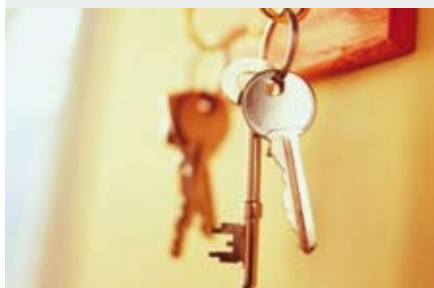

Фото: vkurse.ua

бо лише тоді він покаже помешкання, – це шахрай.

4. Уточнюйте ціну і питайте про «приховані» оплати. Якщо Вам пропонують «кавалерку» (маленьку кімнату з кухнею) за 1000 злотих в центрі міста – не радійте завчасно, а ретельно перевірте додаткові оплати, що можуть неочікувано з'явитися: комунальні послуги, Інтернет, а головне т.зв. «чинш» – щомісячна оплата для спільноти мешканців на утримання будинку і прибудинкової території. Часом вона може становити половину тієї суми, яку просить власник. Якщо ж додати усі складові – виходить щомісячна сума до 2000 злотих. Немало.

5. Підпишіть договір. Підписаний договір – це документ, що дає Вам право офіційно проживати у квартирі. У випадку якихось непорозумінь із власником це ще й єдиний документ, що дає право довести правоту. Підписаний договір – це гарантія не бути викинутим на вулицю без пояснень. Крім того, копія умови найму необхідна для оформлення карт перебування, її теж вимагають, якщо надумаєте запросити в гості родичів.

6. Пам'ятайте про «кауцію». Це – застава в розмірі місячної оплати, яку власники беруть як гарантію того, що помешкання залишиться в такому ж стані, як і на початку найму, а також як гарантію оплати наймачем усіх рахунків. Застава зазвичай береться при

підписанні умови, але може бути поділена на менші суми протягом перших місяців, якщо про це домовитесь із власником. При виселенні застава повертається або Ви просто не платите за останній місяць проживання. Важливо уточнювати, що «кауцію» буде повернуто, а також прослідкувати, що цей пункт був включений до умови. Плануйте свій бюджет завчасно і ціну квартири можете на два – саме така сума буде необхідна на початку.

7. Обговоріть спосіб оплати за комунальні послуги. Є дві можливості: або Ви платите самі, згідно з платіжками, або ж це робить власник. Він запропонує два способи: середню суму щомісяця або ж оплату за лічильниками. Перший спосіб хороший тим, що протягом року платите однакову суму, тому не залежите від опалювального сезону. Другий спосіб хороший для тих, хто вмє економити.

8. Уточніть, чи є в квартирі підключення до Інтернету. Як не дивно, оренда помешкання із діючим Інтернетом у Польщі – це швидше виняток, ніж правило. Якщо в оголошенні не написано про наявність Інтернет-підключення, то його там скоріше і немає. Запитайте відразу, аби це не стало несподіванкою.

9. Познайомтесь із сусідами. Це не лише дасть можливість здобути потрібну інформацію, залишити в них ключі чи попросити нагодувати kota, але й забезпечить «видимість» і свідчення на Вашу користь у випадку конфлікту з власником.

10. Пам'ятайте, що Ви платите гроші, а отже, маєте певні права. Так, будь-які проблеми, що виникають у квартирі (несправна проводка, сантехніка тощо) повинен вирішувати її власник, а не Ви. Він же платить за ремонт холодильника чи пральної машинки, якщо вони зіпсувались не з Вашої вини, а також оплачує додаткові збори спільноти мешканців. Крім того, кожна людина, незалежно від країни походження та правового статусу, має право викликати поліцію та звернутись до суду, якщо квартиронаймач в якийсь спосіб порушує її права.

Будьте пильні і вдалих пошуків! ■

Дешеві подорожі Польщею і з Польщі

Юлія ЛАЩУК

Рух – це життя, а подорожі роблять життя цікавим та кольоровим. Нерідко можна почути нарікання, мовляв, щоб подорожувати, потрібні великі гроші, а їх немає. Насправді будь-яка подорож починається не з бюджету, а з бажання. Задумайтесь: скільки непотрібних речей Ви купуєте щомісяця? Скільки щоденно витрачаєте на проїзд, хоча можна пройтися пішки? Скільки платите на вихідних за пиво з друзями? Якщо поскладати всі непотрібні видатки, то знайдуться заощадження на бюджетні подорожі – а саме про такі мова піде далі.

Моя пригода почалася з того, як багато років тому в Тунісі, відмучившись на тамтешньому пляжі за програмою «все включене» (для цього я зекономила шалені на той час гроші), – я не витримала і вирушила в подорож тамтешнім поїздом. Як наслідок, заплатила рівно в десять разів менше, ніж просили туристичні фірми за таку ж екскурсію, а вражень і спогадів отримала на мільйон. Тепер подорожую тільки так.

Не потрібно довго планувати і збирати гроші, головне – сісти і їхати. Навіть у сучасних українських економічних реаліях цілком реально можна подорожувати, витрачаючи мінімальні кошти. Особливо – подорожувати Європою, вибравши вихідною точкою Польщу.

Найдешевший варіант доїхати до Польщі – перетнути піший перехід українсько-польського кордону в Шегинях (Львівська область), дістатися до Перемишля, а звідти мандрувати потягом далі. Хоч залізниця в Європі досить дорога, однак, якщо купувати квитки заздалегідь, можна натрапити на низькі акційні ціни. Знайти відповідне сполучення в Польщі можна з допомогою сторінки gozklad-pkr.pl. Крім того, діє чудова пропозиція, про яку мало хто знає, – квиток вихідного дня. Заплативши 79 злотих, можна подорожувати польською залізницею необмежену кількість разів від 19:00 у п'ятницю до 6:00 у понеділок. Якщо ж на п'ятницю чи понеділок у Польщі припадає державний вихідний день – дія квитка збільшується на добу. Знайти деталь-

ну інформацію та купити квиток можна на сторінці intercity.pl.

Для найбільш завзятих мандрівників є ще більш економний варіант: доїхавши з Перемишля до Ряшева, можна за копійки подорожувати автобусами фірми «Polski Bus» – ними дістанетесь до таких європейських столиць, якот Прага, Берлін, Відень, Братислава, Вільнюс чи Будапешт. Якщо купувати квитки завчасно, то потрапите навіть на ціну в 1 злотий. До цього, «Polski Bus» пропонує різноманітні акції, під

Фото: <http://tvoemisto.tv>

час яких, вписуючи у формуляр промоційний код, можна купити квитки за низькими цінами. Слідкувати за промоціями можна тут: polskibus.pl.

Досить популярним та дешевим є спосіб пересування за допомогою сервісу blablacar.com – тут знайдете «попутки». У формулярі пошуку варто вписати вихідну точку подорожі та місце призначення, а також вибрати дату. Система вибере тих водіїв, які запрошують їхати з ними, їхні контактні телефони, відтак домовитися з власниками авто. Плюс таких поїздок – низька ціна і можливість подорожувати на великі відстані, а також те, що водій нерідко може забрати з-під

будинку і привезти безпосередньо до пункту призначення. Мінус – черга на польсько-українському кордоні.

У дешевих подорожах на довші дистанції звернуть увагу і на так звані лоу-кості. Популярними напрямками для українців стали країни, куди з Польщі літають дешеві ірландські авіалінії «Ryanair». Так, лише за 19 злотих можна долетіти до Осло, за 29 – до Лондона, за 39 – до Парижа чи Мілана, а за 79 – аж до Барселони. Разом із купівлею квитків, ця авіалінія дає великі знижки на готелі, на прокат автомобіля на місці призначення. Придбати квитки можна на веб-сторінці ryanair.com.

Інша можливість дешево подорожувати літаками – «Wizzair». Цей лоу-костер дорожчий за попередній, але до переліку європейських країн додаються більш екзотичні напрямки, якот Грузія, Туреччина, Ізраїль та ОАЕ. Ціни та напрямки можна знайти тут: wizzair.com.

Вирушаючи в мандрівку лоу-костами, потрібно пам'ятати про дві важливі речі: по-перше, часто літаки вилітають і прилітають на другорядні аеропорти десь далеко на передмісті чи в містечку неподалік, а тому додайте до квитка більшу суму і час на проїзд до центру міста призначення; по-друге, існують обмеження щодо багажу (буває безкоштовна лише ручна поклажа, або й поготів весь багаж – платний).

Ну, і нарешті, неодноразово перевірений мною особисто, найдешевший з усіх способів – автостоп. Виходите на головну трасу в напрямку місця призначення зі шматком картону, на якому написана назва міста – і зупиняє авто. Автостоп у Польщі – чудовий, у деяких країнах Європи, наприклад у Греції – поганий, але можливий. Із мінусів – неможливість планування часу, бо ніколи не знаєш, скільки триватиме подорож, а також потенційна небезпека, бо сідаєш у авто до незнайомої людини. Із плюсів – безкоштовність, неоціненний досвід та незабутні враження.

Мрійте й подорожуйте, і хай кожен маленький крок вперед стане початком здійснення великої мрії та незабутньої пригоди! ■

СІЧЕНЬ 2016

РОЗВАГИ ТА ЗАБАВИ

► **Святкова Маланка-2016 у Вроцлаві:**

9 січня, 20:00

Місце: Пілсудського 74, зал NOT

Квитки: повний квиток – 130 зл.; зі студентською знижкою – 110 зл.

Подробиці на сторінці

<https://www.facebook.com/events/149432315417565/>

Резервація квитків за тел.: +48 697 909 494,

e-mail: daniel.nikonczuk@gmail.com

► **Святкова Маланка-2016 у Бартошицях**

15 січня, 20:00

Місце: Військовий клуб в Бартошицях, вул. Війська польського, 5

Квитки: телефон: +48 505 983 517,

e-mail: obyednannia@gmail.com

► **Маланка в Ольштині**

15 січня, 20:00

Місце: бальний зал «ERANOVA»

Квитки по 170 злотих

Записи за телефоном: +48 608 488 012 та

e-mail: gasior151@wp.pl, zbp58@interia.pl

16 січня, 20⁰⁰

Місце: Студентська їдальня «Kuźnia Smaków», ul. Prawocheńskiego 4, Kortowo

Деталі і замовлення квитків за телефоном: +48 791 660 933,

e-mail: oupolsztyn@gmail.com

► **Маланка в Кошаліні**16 січня, 20⁰⁰

Місце: «KLUB PODCHORAŻEGO CSSP» (ul. Wojska Polskiego 66)

Квитки: кількість місць обмежена!

інфо: +48 (94) 342 64 70, +48 (94) 342 64 70 (домівка),

моб.: +48 884 994 009, +48 609 856 353

E-mail: zur_koszalin@wp.pl

► **Українська танцювальна забава, Кентшин**23 січня, 20⁰⁰

Місце: Спортивний зал «MOSiR»

Інформація про квитки за тел.: +48 603 526 236,

e-mail: andsydor2@wp.pl

КОНЦЕРТИ

► **Новорічний концерт**

Арії з барокових опер

3 січня, 18:00

Королівський театр у Королівських Лазенках, вул. Ujazdów

Вхід: 30–50 зл.

Серед багатьох чудових зірок варшавської опери виступить наша талановита землячка Ольга Пасічник.

► **«Журавлі» – коляди у Варшаві**

Український чоловічий хор «Журавлі» запрошує 23 і 24 січня 2016 року на варшавські концерти українських колядок і щедрівок.

У суботу, 23 січня – костел св. Марціна, вул. Півна 9-11, о 16⁰⁰ год.У неділю, 24 січня – греко-католицька церква Успення Пресвятої Богородиці (оо. василіан), вул. Мйодова 16, година 12³⁰ (після літургії в 11⁰⁰).

Вхід вільний.

Безкоштовні юридичні консультації

Їдучи до Польщі, треба усвідомлювати свої права та обов'язки. Це допоможе краще інтегруватися та не боятися бути обманутими. Пункти юридичних консультацій знаходяться, головним чином, у Варшаві. Проте ми підготували добірку того, де саме можна отримати правову допомогу в регіонах Польщі. Користуйтеся й не бійтеся відстоювати свої права.

ЛЮБЛІН

Caritas Archidiecezji Lubelskiej – Centrum Pomocy Migrantom i UchodźcomПрийомні дні – понеділок, вівторок, четвер та п'ятниця, від 9⁰⁰ до 14⁰⁰.

Адреса: ul. Prymasa Stefana Wyszyńskiego 2 (вхід від Alei Unii Lubelskiej 15, кімн. 20, 21, 22)

e-mail: migranci-lublin@caritas.pl

Тел./факс: +48 (81) 743-71-86

Centrum Wolontariatu

Адреса: ul. Jezuicka 4/5, 20-113 Lublin

Тел.: +48 (81) 534-26-52

Fundacja Instytut na rzecz Państwa Prawa

Центр правових порад для біженців в осідку Фонду, кімн. 83

Координаторка Сильвія Падуховська: +48 (81) 743-68-05

Інфолінія для біженців: +48 606 703 933

Поради для іноземців: +48 881 917 171

status@panstwoprawa.org

ВРОЦЛАВ

Biuro Porad Obywatelskich

Адреса: ul. Szajnochy 12

Тел.: +48 71 344 84 39

Понеділок, четвер, від 10⁰⁰ до 18⁰⁰Вівторок, середа, п'ятниця, від 10⁰⁰ до 16⁰⁰.**Uniwersytecka Poradnia Prawna**

Адреса: ul. Więzienna 10/12

(будинок С, кімн. 104)

Понеділок–четвер, від 13³⁰ до 18⁰⁰П'ятниця, від 13³⁰ до 16³⁰

Тел.: +48 71 375 20 09

Увага: поради не надаються телефоном

Dolnośląskie Stowarzyszenie Pomocy Ofiarom Przystępstw „Karta 99”

Адреса: ul. T. Kościuszki 35B

Тел.: +48 71 344 66 33

Понеділок–середа, від 10⁰⁰ до 17⁰⁰**Okręgowa Izba Radców Prawnych**

Адреса: ul. Włodkowica 8

Тел.: +48 71 793 70 94

Щопонеділка, від 6³⁰ до 18⁰⁰www.oirp.wroclaw.pl**Wrocławskie Centrum Rozwoju Społecznego**

Адреса: pl. Dominikański 6

Тел.: 71 77 24 950, +48 604 533 959

e-mail: infolink@cir.wroclaw.pl

Понеділок – п'ятниця, від 11:00 до 18:00

ПОЗНАНЬ

Migrant Info Point, Collegium Chemicum

Адреса: ul. Grunwaldzka 6

2 поверх, кімн. 253

Вівторок: 14⁰⁰–20⁰⁰, четвер: 9⁰⁰–15⁰⁰

Тел.: +48 61 829 11 00

Stowarzyszenie Pracownia Integracji Społecznej Przystań Kultur

Адреса: ul. Wojskowa 3d/18

Пристань культур, Stowarzyszenie «Lepszy Świat»

Адреса: ul. Libelta 22

Тел.: 798 460 930, 514 389 987

ТРИМІСТО

(Гданськ, Гдиня, Сопот)**Centrum Wsparcia Imigrantów i Imigrantek**

Адреса: ul. Miszewskiego 17 p. 103, 1 поверх.

<http://cwii.org.pl/>

Вівторок: 10:00–18:00

Середа: 10:00–18:00

Четвер: 10:00–18:00

Biuro Porad Obywatelskich w Gdyni, Stowarzyszenie OVUM

Адреса: ul. Traugutta 2

<http://www.ovum.org.pl>Понеділок, вівторок, середа: 12⁰⁰–20⁰⁰Четвер: 8⁰⁰–16⁰⁰Матеріал підготувала **Юлія ЛАЩУК**

Юрій ГЕРАСИМЧУК

Різдвяно і прянично

Partner projektu
Наше Слово

Т

ак сталося, що більшість із нас живе в Польщі – а тому подвійне святкування Різдва стало звичкою. Саме тому я вирішив написати дві статті на різдвяну тематику, а скоріше на одну тему – різдвяних пряників. Ідею мені підкинуло радіо, коли я почув репортаж про відновлення традиції випікання «бардських пряників», якими славилася містечко Бардо на Судетах від XV сторіччя і до 1945 року. Після війни прянична традиція покинула ці місця разом із судетськими німцями.

Фото: dompodbrzoza.blogspot.com

Українське слово «пряник» (від «прянощі») та польський його відповідник «rięchnik» (від старопольського «riępnu», тобто перцевий) означають солодкий борошняний продукт, з додатком імбиру та прянощів, зокрема перцю. Пряники роблять більше тисячі років, проте віддати авторство конкретній особі чи країні неможливо. Відомо, що імбирні пряники були привезені до Європи в 992 році вірменським ченцем, який звався Григорій Нікополь. У давній Польщі перший пряничний

цех створено в Кракові, але в сучасній Польщі найбільш відомі торунські пряники. Я пропоную рецепт, який сам використовую. Починати робити пряник краще на початку листопада, щоб він дозрів до свят – хоча мої друзі кажуть, що листопадовий найкраще смакує на Паску. Ну що ж, може й у вас буде нагода в цьому переконатися.

Приправа до пряника:

4 ч.л. меленої кориці, 3 ч.л. меленої гвоздики (2,5 ч.л. цілих бутонів), 3 ч.л. молотого імбиру, 3 ч.л. свіжонатертого мускатного горіха (2 горіха), 2,5 ч.л. меленого кардамону (1,5 ч.л. зерен), 1 ч.л. меленого духмяного горошку (20 зерен), 1 ч.л. мелених зерен коріандру (3/4 ч.л. насіння), 1/2 ч.л. меленого кмину (4 дрібки), 3–4 дрібки молотого анісу (2–3 зерна, вилущених з зірочок, т.зв. «бад'яну»). Усе змолоти в кавомолці або добре розтерти в ступці.

Старопольський пряник довгого дозрівання

У ківшику на малому вогні розтопити 250 г масла, 2 склянки цукру та 500 г меду. Коли маса охолоне, додати 3 яйця, дрібку солі, 3 ч.л. очищеної соди, розчиненої в 0,5 склянці молока, та всю приправу до пряника (див. вище). Усе перемішати й поступово додавати борошно (1 кг) при помішуванні. Тісто місити рукою або дерев'яною ложкою. Тісто буде досить рідким. Вимішане тісто перекладаємо в миску, накриваємо рушником та ставимо в холодильник на 4–6 тижнів. Вийняти тісто, поділити на 3 частини, кожну розкачати або вимстити руками під розмір вистеленого папером до печення противня (товщина 0,5–1 см). Випікати кожен окремо в розігрітій до 180°C духовці протягом 15 хвилин. Вистудити й залишити в сухому прохолодному місці. Потім знайти в собі сили дати їм визріти і не з'їсти відразу.

Смачного!

Колегіум Редакційне:

Myroslava Keryk, Tetyana Rodnyenkova, Olena Lytvynenko, Iwona Trochimczyk-Sawczuk, Jarosław Przystasz, Igor Isayev, Olga Popovych, Paweł Łoza, Grzegorz Spodarek, Ivan Kozlovskyi, Olena Babakova, Taras Shumeyko, Daryna Popil.

Zespół redakcyjny:

Redaktor naczelna – Myroslava Keryk, dziennikarze – Olena Babakova, Igor Isayev, Olga Popovych, Paweł Łoza, Grzegorz Spodarek, Yulia Lashchuk, Taras Shumeyko, Taras Andrukhovych, Volodymyr Priadko; tłumaczenia – Sławomir Sawczuk, Yuriy Taran; korektor – Igor Isayev, redaktor techniczny – Olga Michaluk, opracowanie graficzne – Czarli Bajka, wydanie internetowe – Oksana Kuzmenko.

Adres redakcji:

ul. Zamenhofa 1
00-153 Warszawa
tel: +48 727 805 764

e-mail: redakcja@naszwybir.pl

Internet: www.naszwybir.pl

Portal:

e-mail: portal.naszwybir@gmail.com
tel: +48 512 572 211

Wydawca:

Fundacja „Nasz Wybór”
Adres: ul. Zamenhofa 1
04-045 Warszawa

Druk:

Przedsiębiorstwo Poligraficzne - Usługowe „Multigraf” s.c. R. Ellert, J. Tomczuk
Nakład 3000 egz.

Konto bankowe:

Fundacja „Nasz Wybór”
PL 39 1440 1387 0000 0000 1295 6509
Swift: NDEAPLP2

2015 рік в Українському домі у Варшаві

Дякуємо авторам фото:
Людмилі Гончарук, Людмилі
Хаман, Анні Кертичак,
Дарині Попіль, Яні Сірій,
Тетяні Родненковій, Павлу
Лозі, Григорію Сподарику.

